

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก  
และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์  
Development of the Video Media to Enhance Childbirth Skills in  
the Maternal and Newborn Nursing and Midwifery I  
Subject Among Nursing  
Students, Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit

Corresponding author E-mail: patcha@unc.ac.th \*  
(Received: August 6, 2022; Revised: December 25, 2022;  
Accepted: December 26, 2022)

พัชชา สุตแดน (Patcha Suddaen)<sup>1\*</sup>  
สิตานันท์ ศรีใจวงศ์ (Sitanan Srijaiwong)<sup>1</sup>  
สุกัญญา ม่วงเลี้ยง (Sukunya Muangliang)<sup>1</sup>  
ณัฏฐมนต์ โกศัย (Nattamon Kosai)<sup>1</sup>  
จิราพร วิศิษฎ์โกศล (Jiraporn Visitgason)<sup>1</sup>

### บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ 2) เพื่อสร้างสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องการทำคลอดของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด ระยะดำเนินการมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาสภาพการณ์ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา 2) พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์โดยนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 และการทบทวนวรรณกรรมมาสร้างเป็นสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด 3) ศึกษาประสิทธิผลของสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบกึ่งทดลองชนิดหนึ่งกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 จำนวน 67 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติ Paired t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการเรียนด้วยตนเองเกี่ยวกับการขอใช้ห้องฝึกปฏิบัติการ มีระยะเวลาจำกัด ร้อยละ 34.62 ทุนทำคลอดในห้องฝึกปฏิบัติการไม่เพียงพอ ร้อยละ 26.15 สื่อการสอน

1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก  
Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

เรื่องการทำคลอดไม่ทันสมัย วัสดุอุปกรณ์ในวิดีโอทัศน์ไม่เหมือนในปัจจุบัน ขาดรายละเอียดสำหรับขั้นตอนการปฏิบัติบางอย่าง ร้อยละ 17.69 มีความต้องการประเภทของสื่อการเรียนรู้นอกเวลาของรายวิชา พบว่านักศึกษาต้องการสื่อวิดีโอทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 79.23 รองลงมาคือ สื่อจาก youtube ร้อยละ 56.15 และบทเรียนออนไลน์ (E-Learning) ร้อยละ 40 และพบว่านักศึกษามีความต้องการสื่อการเรียนรู้เรื่องการทำคลอดมากที่สุด ร้อยละ 35.38 รองลงมาคือ สื่อการเรียนรู้เรื่องการตรวจครรภ์ ร้อยละ 17.69 และสื่อการเรียนรู้เรื่องการตรวจรก ร้อยละ 6.15

2. สื่อวิดีโอทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดมีความยาวทั้งสิ้น 30 นาที โดยวิดีโอทัศน์นี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการทำคลอด 8 ขั้นตอน 1) การเตรียมอุปกรณ์การทำคลอด 2) การเตรียมผู้คลอด 3) การเตรียมผู้ทำคลอด 4) การ scrub อวัยวะสืบพันธุ์ 5) การเตรียมผู้ทำคลอดก่อนทำคลอด 6) การประเมินความก้าวหน้าของผู้คลอด การเชียร์เบ่ง การทำคลอดศีรษะทารก 7) การตรวจดูสายสะดือพันคอ การทำคลอดไหล่ การทำคลอดลำตัว การผูกและการตัดสายสะดือทารก 8) การประเมินสภาพทารกแรกเกิด

3. ภายหลังการเรียนรู้ด้วยสื่อวิดีโอทัศน์ ฯ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการทำคลอดสูงกว่าก่อนเรียนรู้ด้วยสื่อวิดีโอทัศน์ ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กลุ่มตัวอย่างทุกคนสอบผ่านเกณฑ์คะแนนทักษะปฏิบัติการทำคลอด โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนการสอบทักษะการปฏิบัติการทำคลอดเท่ากับ 109.77 (SD = 8.97) จากคะแนนเต็ม 148 คะแนน และมีความพึงพอใจต่อสื่อวิดีโอทัศน์ ฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.79, SD = .11)

**คำสำคัญ:** สื่อวิดีโอทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด, รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1, ความรู้เรื่องการทำคลอด, ทักษะปฏิบัติการทำคลอด, นักศึกษาพยาบาล

## ABSTRACT

This research and development has the objectives 1) to study the situation of the need for instructional materials of students studying in the third year Bachelor of Nursing Science Program in the Maternal and Newborn Nursing and Midwifery I Subject Among Nursing Students, Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit 2) to create video materials to enhance childbirth skills; and 3) to compare the students' knowledge about childbirth before and after school with video materials to enhance childbirth skills. The implementation phase consisted of three steps as follows: 1) Survey research was used to study the situation of the need for instructional media of third-year students studying in the Bachelor of Nursing Science Program. The tool used was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics. 2) Developed and examined the quality of video media by using the results of the research in Step 1 and the literature review to develop video media to enhance childbirth skills . 3) To

study the effectiveness of video media for enhancing childbirth skills in the third year Bachelor of Nursing Science Program in the Maternal and Newborn Nursing and Midwifery I Subject Among Nursing Students, Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit used a quasi-experimental research methodology, a pre- and post-experimental measurement group. The samples used were The samples were 67 students studying in the third year Bachelor of Nursing Science program. Data were analyzed by descriptive statistics and paired t-test.

The results showed that;

1. Problems and needs for using self-study media about requesting to use the laboratories for a limited period of time 34.62%, the delivery manikin in the laboratories is insufficient, 26.15%, the teaching materials about delivery are not up-to-date. The materials in the video are not the same as today. Lack of details for some practical steps, 17.69 percent. There was a need for the type of learning media outside of the course. It was found that 79.23 percent of students needed video media the most. followed by media from youtube 56.15 percent and online lessons (E-learning) 40 percent and found that students most needed learning materials on childbirth at 35.38 percent, followed by learning materials on Maternity check-up 17.69% and placenta examination learning media 6.15%

2. Video materials to enhance childbirth skills, total length 30 minutes. This video contains contents about childbirth skills in eight steps 1) Preparation of equipment for delivery 2) Preparation of the birth 3) Preparation 4) genital scrubs 5) antenatal preparation 6) evaluating progress of the parturient cheering 7) Examination of the umbilical cord wrapped around the neck. shoulder caesarean section caesarean section 8) Neonatal Condition Assessment

3. After learning with video media, the students' average scores for knowledge about childbirth were higher than before learning with video media. with statistical significance at the .001 level. with an average score of 109.77 (SD = 8.97) out of a full score of 148, and satisfaction with the video media. Overall, it was at a high level (Mean = 4.79, SD = .11).

**Keywords:** Video media to enhance childbirth skills, Newborn Nursing and Midwifery I, Childbirth knowledge, Childbirth skills, Nursing students

## ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การคลอດเป็นกระบวนการตามธรรมชาติที่นำไปสู่การให้กำเนิดบุตร เกิดขึ้นได้เมื่อมีการหดตัวของมดลูกอย่างสม่ำเสมอและสิ้นสุดลงเมื่อมีการขับทารกและรกออกสู่ภายนอก ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา (Cunningham et al., 2018) ก่อให้เกิดความเจ็บปวดในระยะคลอດ โดยผู้คลอດรับรู้ถึงความเจ็บปวดในระยะคลอດเป็นความทุกข์ทรมานที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และยากที่จะบรรเทาความเจ็บปวดนั้นได้ (Wang, 2017) พยาบาลผู้ทำคลอດจึงต้องมีความเชี่ยวชาญและให้การช่วยเหลืออย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อช่วยลดภาวะเสี่ยงและป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการคลอດ ส่งผลให้ผู้คลอດรู้สึกดีต่อประสบการณ์การคลอດและพึงพอใจต่อการบริการดูแลในระยะคลอດ ในสถานการณ์จริงการปฏิบัติงานในแผนกห้องคลอດมีความต้องการในการพยาบาลที่รวดเร็ว มีการตัดสินใจและมีทักษะการทำคลอດที่ดีเป็นที่ไว้วางใจของผู้รับบริการ ให้การพยาบาลตั้งแต่รับไว้ในแผนกห้องคลอດจนกระทั่งสิ้นสุดการคลอດ เป็นพยาบาลผดุงครรภ์ที่มีทักษะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาและประสบการณ์ในการทำงาน สำหรับนักศึกษาพยาบาลที่จะขึ้นฝึกปฏิบัติงานกับผู้คลอດจริงนั้นยังไม่มีประสบการณ์การทำคลอດมาก่อน ซึ่งการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาพยาบาล เป็นการนำความรู้ที่ได้จากชั้นเรียนและการฝึกทักษะในห้องฝึกปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติในสถานการณ์จริง ในการฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยจริงครั้งแรกของนักศึกษาพยาบาลจึงทำให้นักศึกษามีความวิตกกังวลสูง มีความตื่นเต้น เครียด ไม่มั่นใจในการทำคลอດ จนอาจทำให้การฝึกทักษะขั้นตอนต่าง ๆ ผิดพลาดได้แม้จะมีการฝึกฝนทักษะมาเป็นอย่างดี (Suksaen, 2018) นอกจากนี้การที่นักศึกษาพยาบาลต้องเผชิญกับบุคลากรและสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความกลัว ความวิตกกังวลและความเครียด ซึ่งอาจทำให้เกิดการล้มขั้นตอนในการปฏิบัติการพยาบาล และอาจเกิดการผิดพลาดในการฝึกทักษะในบางขั้นตอนได้ (Lertsakornsiri, 2015) ดังนั้นหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจึงมีการส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านความรู้และทักษะปฏิบัติให้นักศึกษาก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติจริง ตามการพัฒนาหลักสูตรเป็นลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนจึงต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 เน้นการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างทักษะการเรียนรู้แก่นักเรียน มีความหลากหลาย นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนการใช้สื่อจากเทคโนโลยีที่แสดงถึงการนำเนื้อหาความรู้และวิธีการสอนมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ (Potisart, 2012) อีกทั้งนักศึกษาในปัจจุบันต้องการสื่อวิทัศน์ที่ทันต่อยุคสมัยและลักษณะของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาการสอนหัวข้อใดที่มีรายละเอียดมากหรือขั้นตอนที่ซับซ้อนควรมีสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพมาประกอบการสอน เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นและสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน (Wattanachai & Yingrengreung, 2019)

การจัดการเรียนการสอนโดยการใช้สื่อการสอน เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากสำหรับการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้และทักษะการปฏิบัติ เพราะจะช่วยเสริมความรู้ทำให้เกิดความชำนาญและความมั่นใจในการปฏิบัติมากขึ้น วิดีทัศน์เป็นสื่อที่เหมาะสมสามารถทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพเคลื่อนไหวและทำให้ผู้เรียนได้ยินเสียงที่สอดคล้องกับภาพนั้น ๆ วิดีทัศน์สามารถใช้ในการสาธิตได้เป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเห็นสิ่งที่ควรเห็นและยังจัดการความผิดพลาดในการสาธิตกระบวนการทดลองต่าง ๆ ได้ การใช้สื่อวิทัศน์ประกอบการสอนในวิชาที่มีการฝึกทักษะในห้องเรียนสามารถพัฒนาทักษะปฏิบัติของนักศึกษาได้ดี โดยนักศึกษาสามารถทบทวนและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองได้หลาย ๆ ครั้ง ในส่วนอื่น ๆ ที่

ต้องปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น (Klaypeth, Kanchai & Plengkratoke, 2012) การใช้สื่อวีดิทัศน์ที่ช่วยเพิ่มการรับรู้ของผู้เรียนจะเพิ่มประสิทธิภาพของแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกพึงพอใจ มีกำลังใจศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (Edna et al., 2014) ในปัจจุบันการพัฒนาวีดิทัศน์มีมากขึ้นสามารถส่งขึ้นไปเป็นไฟล์ออนไลน์อยู่บนระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยมีการนำความรู้ต่าง ๆ มาอยู่ในรูปแบบของวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ เป็นประโยชน์และช่วยอำนวยความสะดวกต่อผู้เรียน สามารถเรียนจากวีดิทัศน์ช่วงเวลาใดก็ได้ ช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการเรียนรู้หรือการสืบค้นข้อมูลที่หลากหลาย และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง วีดิทัศน์จึงเป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพสามารถใช้ในการเรียนการสอน โดยใช้เป็นสื่อหลักและสื่อเสริมของการเรียนการสอนได้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (chunggis, 2016) ช่วยให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ นอกเหนือจากเอกสารประกอบการสอนหรือตำราด้วยตนเอง เพื่อให้ประสิทธิภาพการรับรู้เพิ่มสูงขึ้น ทบทวนได้บ่อยครั้งตามความต้องการ ลดความเครียดลง และสามารถฝึกในสถานการณ์จำลอง จนเกิดความมั่นใจ ซึ่งเป็นการช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้เมื่อต้องฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง นอกจากนี้การเรียนรู้จากสื่อวีดิทัศน์ที่ให้ความรู้สึกใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงยังสามารถสร้างความสนใจ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ และเห็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น รวมถึงการมีเสียงดนตรีสอดแทรกยังเป็นการช่วยให้ผู้เรียนผ่อนคลายได้ (Mamom, 2012) ผู้เรียนได้ทบทวนเรียนรู้ด้วยตนเอง นำไปสู่ความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพได้โดยไม่เป็นอันตรายต่อผู้ป่วย จะส่งผลให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจากเป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียงประกอบเป็นสิ่งเร้าที่ผ่านการสัมผัสทางตาและทางหู ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และจดจำได้ดีขึ้น มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการฝึกอบรมมาก สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (Jungpanich & Srisailaun, 2015) สื่อวีดิทัศน์การทำคลอดทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำคลอดในทุกขั้นตอนได้เข้าใจยิ่งขึ้น เนื่องจากสื่อวีดิทัศน์ประกอบด้วยข้อความ เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ประกอบการบรรยายเนื้อหาขั้นตอนการทำคลอดที่สั้น กระชับ ตรงประเด็น ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจและทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น (Nakanakupt & lamchareon, 2017) สามารถใช้ในการเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียนก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติจากการดูวิดีโอสาธิตการทำคลอดปกติ (Suksaen, 2018) สื่อวีดิทัศน์จึงมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเนื่องจากเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงทั้งภาพ สีและเสียง ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม จากการที่ผู้เรียนได้เห็นภาพและเสียงจริงส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในทุกขั้นตอนได้ดียิ่งขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดของนักศึกษาพยาบาลพบว่ายังมีน้อย จึงควรสนับสนุนการสร้างและพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการเรียนการสอนทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลต่อไป

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี อุดรดิตถ์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ซึ่งเป็นวิชาภาคทฤษฎีและทดลอง และเนื้อหามีความเฉพาะของรายวิชา ซึ่งมีความสำคัญในการใช้เตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติจริงที่โรงพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการมารดา ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 1 ในปีการศึกษาต่อไป จากผลการประเมินการฝึกประสบการณ์ภาคสนามโดยนักศึกษารายวิชาปฏิบัติการมารดา ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 1 ในปีการศึกษา 2563 นักศึกษารู้สึกว่าการขึ้นฝึกปฏิบัติการในห้องคลอดเป็นสถานการณ์ที่มีความกดดันและมีผลกระทบต่อการมารดาและทารก ทำให้นักศึกษาเกิดความตื่นเต้น ไม่มั่นใจ และไม่กล้าที่จะปฏิบัติการพยาบาล และผลการประเมินประสบการณ์ภาคสนามตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

ของนักศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยด้านทักษะทางปัญญาต่ำที่สุด  $\bar{x} = 2.80$   $SD = 0.00$  รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ยด้านความรู้  $\bar{x} = 2.85$   $SD = .03$  (Suwanarod, 2020) อาจารย์ผู้สอนได้พยายามปรับปรุงวิธีการสอนภาคทดลองเพื่อให้นักศึกษาสามารถฝึกปฏิบัติทำคลอดจนผ่านตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ตามคู่มือการทำคลอด แต่ชั่วโมงการเรียนการสอนมีเวลาจำกัดเพียง 3 ชั่วโมงต่อนักศึกษาจำนวน 11-12 คนต่อกลุ่ม ทำให้นักศึกษาได้ฝึกซ้อมก่อนสอบทักษะปฏิบัติเพียงคนละ 1-2 รอบ ซึ่งส่วนมากบอกว่าไม่เพียงพอ รู้สึกยังลืมนั่นตอนบางอย่างและยังไม่มั่นใจ ทำให้นักศึกษามีความตื่นเต้น วิตกกังวลและกดดันในการฝึกทำคลอด สำหรับการสอนเรื่องการทำคลอดของภาควิชาสูติศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ที่เคยทำไว้นั้นมีอายุนานกว่า 10 ปี ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ในวิธีทัศน์ไม่เหมือนในปัจจุบันและขาดรายละเอียดสำหรับขั้นตอนการปฏิบัติบางอย่าง เมื่อนำสื่อชุดเดิมมาใช้ประกอบการสอน ทำให้ผู้สอนต้องอธิบายเพิ่มเติมและสาธิตใหม่ทุกครั้งเมื่อมีการเปลี่ยนกลุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาต้องการสื่อที่สามารถใช้ทบทวนและฝึกเองได้เมื่ออยู่ที่บ้าน ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจะเน้นการฝึกปฏิบัติภาคทดลอง ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 จึงสนใจที่จะพัฒนาสื่อวิธีทัศน์เรื่องการทำคลอดเพื่อใช้ประกอบการสอนในห้องปฏิบัติการและให้นักศึกษาใช้เสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อช่วยลดความวิตกกังวล ความเครียด เพิ่มความรู้ ความมั่นใจและทักษะในการฝึกปฏิบัติทั้งในห้องปฏิบัติการและการทำคลอดจริงที่โรงพยาบาลต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์
2. เพื่อสร้างสื่อวิธีทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องการทำคลอดของนักศึกษาก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อวิธีทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด
4. เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติการทำคลอดของนักศึกษากายหลังเรียนด้วยสื่อวิธีทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาสื่อวิธีทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด

### กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาผลของการใช้สื่อวิธีทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ โดยผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory) หรือ Andragogy และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง (Self-Directed Learning) ของ โนลส์ (Knowles, 1984) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และการเรียนรู้ด้วยการชี้นำ



ตนเองไว้ว่า บุคคลจะมีความต้องการทางจิตวิทยาที่เป็นตัวของตัวเองสูงขึ้น พัฒนาความสามารถในการรับผิดชอบตนเองไปสู่การขึ้นนำตนเอง มีความเป็นอิสระส่วนบุคคล รับผิดชอบตนเองในการเรียนรู้ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา บุคคลที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่า มีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจสูงกว่า สามารถนำประโยชน์จากการเรียนรู้ไปใช้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าคนที่เรียนรู้จากการเป็นผู้รับหรือรอการถ่ายทอดจากผู้สอนเท่านั้น โดยการสอนผ่านสื่อวีดิทัศน์จะเป็นตัวกลางที่นำความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน มีภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวที่เป็นสถานการณ์จริงพร้อมทั้งมีเสียงบรรยายประกอบ ช่วยกระตุ้นความสนใจให้เกิดความเข้าใจสถานการณ์และเห็นความต่อเนื่องตามลำดับขั้นตอนการปฏิบัติจากสื่อวีดิทัศน์ได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น สามารถดูซ้ำได้หลายรอบ ใช้ทบทวนด้วยตนเองบ่อยครั้งตามที่ต้องการ เป็นการเรียนรู้ที่อิสระและช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำได้โดยมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

#### สื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำได้

มีเนื้อหาประกอบด้วย

- 1) การเตรียมอุปกรณ์การทำได้
- 2) การเตรียมผู้คลอด
- 3) การเตรียมผู้ทำได้
- 4) การ scrub อวัยวะสืบพันธุ์
- 5) การเตรียมผู้ทำคลอดก่อนทำคลอด
- 6) การประเมินความก้าวหน้าของผู้คลอด การเชียร์แบ่ง การทำได้ศีรษะทารก
- 7) การตรวจดูสายสะดือพันคอ การทำได้ไหล่ การทำได้ลำตัว การผูกและการตัดสายสะดือทารก
- 8) การประเมินสภาพทารกแรกเกิด

1. ความรู้เกี่ยวกับความรู้การทำได้
2. ทักษะปฏิบัติการทำได้ในห้องปฏิบัติการ
3. ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำได้

#### ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้เป็นการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำได้ มีการดำเนินการทั้งหมด 3 ขั้นตอน ดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1** ศึกษาสภาพการณ์ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี อุดรดิตถ์ โดยใช้รูปแบบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research)

### ประชากร

ประชากร คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนูตรดิตถ์ จำนวน 134 คน

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการเรียนด้วยตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ย
- 2) ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน ปัญหาการเรียนการสอน ความต้องการในการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างตนเอง ปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการเรียนรู้ในรายวิชา

### การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย 1 ท่าน อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพยาบาล มารดาและทารก 2 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาได้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง .68-1.00

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนูตรดิตถ์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ซึ่งแจ้งขั้นตอนตามระเบียบวิจัย และชี้แจงข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการวิจัย และแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษารายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 จำนวน 134 คน นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล พบว่าได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 130 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.01 ก่อนนำไปบันทึกข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

**ขั้นตอนที่ 2** พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนูตรดิตถ์ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง (Self-Directed Learning) โดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดเป็นตัวอย่างที่นำความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน
2. ผู้วิจัยนำผลวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 มาสรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อยกร่างเป็นสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาล



วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการทำคลอด เพื่อใช้เป็นสื่อในการให้ความรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดหัวข้อเรื่องและวางเค้าโครงเรื่อง เขียนบทสคริปต์วีดิทัศน์เรื่องการทำคลอด ใช้เวลาในการนำเสนอ ประมาณ 30 นาที เป็นไฟล์ VDO ไม่เผยแพร่เป็นสาธารณะ นักศึกษาสามารถ Download หรือเปิดดูได้ทุกที่ ทุกเวลา

3. นำสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 2 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อวีดิทัศน์ 1 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องในการใช้ภาษา มีข้อเสนอแนะในเรื่องเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการทำคลอด ผู้วิจัยได้แก้ไขโดยเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องการประเมินสภาพทารกแรกเกิด เพื่อให้วีดิทัศน์มีความสมบูรณ์มากขึ้น

4. นำสื่อวีดิทัศน์ที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 10 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักศึกษาภายหลังการชมสื่อ ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงสื่อ

5. นำสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดที่สมบูรณ์ ไปใช้ทดลองในขั้นตอนที่ 3

**ขั้นตอนที่ 3** ศึกษาประสิทธิผลของสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ใช้ระเบียบวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ชนิดหนึ่งกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (One Groups Pre-test Post-test Design)

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ จำนวน 134 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ จำนวน 67 คน คำนวณโดยใช้โปรแกรม G\* Power Analysis (Faul, Erdfelder, Lang, & Buchner, 2007) ใช้ Test family เลือก t-tests, Statistical test เลือก Means: Differences between two dependent means (matched paired) กำหนดค่าอิทธิพลขนาดกลาง (Effect size) = .5 ซึ่งเป็นระดับปานกลาง Cohen ได้กล่าวว่า การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อิสระต่อกัน สามารถกำหนดอิทธิพลของกลุ่มตัวอย่างได้ตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับสูง (Cohen, 1988) ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) = .05 และค่า Power = .8 ได้กลุ่มตัวอย่าง 54 คน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถควบคุมการออกจากกลุ่มขณะทำการทดลองได้จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 ได้กลุ่มตัวอย่าง 67 คน ดังสูตร

$$n \frac{54}{(1 - 0.1)^2} = 66.66$$

กำหนดเกณฑ์คัดเข้า คือ 1) นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ 2) สามารถฟัง พูด อ่านภาษาไทยเข้าใจและรู้เรื่อง เกณฑ์การคัดออก คือ ขณะทดลองดูสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดได้ไม่ครบ 30 นาที

การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive) ตามคุณสมบัติเกณฑ์คัดเข้าคัดออก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ สื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม

2.2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับความรู้การทำคลอดก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเองจากการค้นคว้าเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 ข้อ กำหนดให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน เมื่อตอบถูก แต่ถ้าตอบผิด ไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกให้ 0 คะแนน คะแนนมีค่าอยู่ระหว่าง 0-10 โดยคะแนนเต็มเท่ากับ 10 คะแนน และการสอบผ่านเกณฑ์ คือ เท่ากับหรือมากกว่า ร้อยละ 60 คือ 6 คะแนนขึ้นไป ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ .64-1.00 นำแบบวัดความรู้ไปทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 10 คน มีค่าความยากง่ายระหว่าง .32-.76 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .28-.87 แบบวัดนี้ได้ตรวจสอบคุณภาพความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่น .80

2.3 แบบประเมินทักษะปฏิบัติการทำคลอดในห้องปฏิบัติการ ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 37 ข้อ การให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ และควรปรับปรุง มีค่าคะแนนเท่ากับ 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ การแปลผลคะแนนรวมทั้งหมดมีค่าตั้งแต่ 37-148 คะแนน เกณฑ์การแปลความหมายทักษะการปฏิบัติและการผ่านเกณฑ์คือ เท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม คือ ได้คะแนนตั้งแต่ 89 คะแนนขึ้นไป ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (CVI) เท่ากับ 1.00 นำแบบประเมินไปทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 10 คน แบบประเมินนี้ได้ตรวจสอบคุณภาพความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนนาค (Cronbach's alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .82

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด พัฒนาจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยรังสิต ของ มาณี นาคณาคุปต์ และทิพวรรณ เอี่ยมเจริญ (Nakanakupt & Iamchareon, 2017) มีจำนวน 10 ข้อ การให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ การแปลผลคะแนนรวมทั้งหมด มีค่าตั้งแต่ 10-50 คะแนน กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายระดับความพึงพอใจแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1979) คือ คะแนนเฉลี่ย 4.00-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.00-3.99 หมายถึง มีความพึงพอใจ

ระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00-2.99 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (CVI) เท่ากับ 1.00 นำแบบประเมินไปทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 10 คน แบบประเมินนี้ได้ตรวจสอบคุณภาพความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .84

#### การเก็บรวบรวมข้อมูล

##### ขั้นก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยทำเรื่องขอพิจารณาเก็บข้อมูลการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์ จัดทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตถ์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยอธิบายลักษณะงานวิจัย ลักษณะวิธีทัศน์ วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างและการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบพร้อมลงลายมือชื่อยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย
3. ผู้วิจัยสร้างสัมพันธ์ภาพกับกลุ่มตัวอย่าง อธิบายกระบวนการวิจัย ขั้นตอนกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบ พร้อมสอบถามและตอบข้อสงสัยหากกลุ่มตัวอย่างมีข้อคำถาม
4. ร่วมปฐมนิเทศการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ชี้แจงและอธิบายขั้นตอนการเรียนรู้ผ่านสื่อวิธีทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดให้กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง
5. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความรู้การทำคลอดก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยสื่อวิธีทัศน์ฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ให้เวลาในการทำข้อสอบ 10 นาที
6. มอบสื่อวิธีทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดให้กับกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งกลุ่มในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ในรูปแบบไฟล์ VDO ไม่เผยแพร่เป็นสาธารณะ นักศึกษาสามารถ Download หรือเปิดดูได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยให้กลุ่มตัวอย่างดูสื่อวิธีทัศน์ฯ หลังทำแบบวัดความรู้ก่อนเรียนเสร็จ หลังจากนั้นแจ้งกลุ่มตัวอย่างว่าสามารถดูสื่อวิธีทัศน์ฯ ได้อย่างอิสระ

##### ขั้นหลังการทดลอง

1. หลังเสร็จสิ้นการเรียนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ผู้วิจัยดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความรู้การทำคลอดหลังเรียน (Post-test) ด้วยสื่อวิธีทัศน์ฯ จำนวน 10 ข้อ ให้เวลาในการทำข้อสอบ 10 นาที โดยใช้ข้อสอบชุดเดียวกันกับก่อนเรียน (Pre-test) หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อย่างอิสระ
2. ดำเนินการสอบทักษะปฏิบัติการทำคลอดในห้องปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยและทีมอาจารย์ผู้สอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ใช้เวลาในการสอบปฏิบัติคนละ 30 นาที
3. ภายหลังการสอบทักษะปฏิบัติการทำคลอดในห้องปฏิบัติการ ผู้วิจัยดำเนินการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามเลขที่ จำนวน 10 คน เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยใช้แนวคำถามการสนทนาตามแบบประเมินความพึงพอใจ 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการนำเสนอ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

2. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนข้อสอบความรู้เรื่องการทำคลอดก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์ฯ โดยใช้สถิติ Paired t-test
3. วิเคราะห์คะแนนทักษะปฏิบัติการทำคลอดในห้องปฏิบัติการหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด ด้วยสถิติเชิงพรรณนา
4. วิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดด้วยสถิติเชิงพรรณนาในการบรรยายหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

#### การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ได้รับเอกสารรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์ กระทรวงสาธารณสุข เลขที่อนุมติ UPHO REC 054/64 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2564 ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนได้ลงนามในเอกสารยินยอมการเข้าร่วมวิจัยก่อนเริ่มเก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างและชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาก่อนเริ่มดำเนินการศึกษา และในระหว่างการศึกษาหากผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมจนสิ้นสุดโครงการหรือได้รับผลกระทบไม่พึงประสงค์จะสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัยโดยอิสระ ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อความสัมพันธ์หรือการเรียนการสอนและการประเมินผลของวิชาแต่อย่างใด ข้อมูลของอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นความลับ โดยจะไม่มีมีการระบุชื่อของอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่าง การนำเสนอผลงานจะนำเสนอในภาพรวม มีการรักษาข้อมูลเกี่ยวกับอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลความลับของอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่างได้เพียงผู้เดียว การเปิดเผยข้อมูลจะทำกับผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการและกำกับดูแลของผู้ศึกษาเท่านั้น ระยะเวลาการทำลายข้อมูลนั้นนับตั้งแต่หลังจากได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นระยะเวลา 1 ปี

#### **ผลการวิจัย**

1. สภาพการณ์ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุดรดิตถ์ จำนวน 134 คน โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการเรียนด้วยตนเอง มีผู้ตอบแบบสอบถาม 130 คน คิดเป็นร้อยละ 97.01 พบว่าการขอใช้ห้องฝึกปฏิบัติการมีระยะเวลาจำกัดจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 34.62 หุ่นทำคลอดในห้องฝึกปฏิบัติการไม่เพียงพอ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 26.15 สื่อการสอนเรื่องการทำคลอดไม่ทันสมัย วัสดุอุปกรณ์ในวีดิทัศน์ไม่เหมือนในปัจจุบัน ขาดรายละเอียดสำหรับขั้นตอนการปฏิบัติบางอย่าง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 17.69 ความต้องการประเภทของสื่อการเรียนรู้นอกเวลาของรายวิชา พบว่านักศึกษาต้องการสื่อวีดิทัศน์มากที่สุด จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 79.23 รองลงมาคือ สื่อจาก youtube จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 56.15 และบทเรียนออนไลน์ (E-learning) จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และพบว่านักศึกษามีความต้องการสื่อการเรียนรู้อีกเรื่องการทำคลอดมากที่สุดจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 35.38 รองลงมาคือ สื่อการเรียนรู้อีกเรื่องการตรวจครรภ์ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 17.69 และสื่อการเรียนรู้อีกเรื่องการตรวจจริง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.15

2. สื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตถ์ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาในการนำเสนอ

ประมาณ 30 นาที เป็นไฟล์ VDO ไม่เผยแพร่เป็นสาธารณะ นักศึกษาสามารถ Download หรือเปิดดูได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งมีวิธีการสร้างสื่อวีดิทัศน์โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการทำคลอด เพื่อใช้เป็นสื่อในการให้ความรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดหัวข้อเรื่องและวางเค้าโครงเรื่อง เขียนบทสคริปต์วีดิทัศน์เรื่องการทำคลอด โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการทำคลอด 8 ขั้นตอน 1) การเตรียมอุปกรณ์การทำคลอด 2) การเตรียมผู้คลอด 3) การเตรียมผู้ทำคลอด 4) การ scrub อวัยวะสืบพันธุ์ 5) การเตรียมผู้ทำคลอดก่อนทำคลอด 6) การประเมินความก้าวหน้าของผู้คลอด การเชียร์เบ่ง การทำคลอดศีรษะทารก 7) การตรวจดูสายสะดือพันคอ การทำคลอดไหล่ การทำคลอดลำตัว การผูกและการตัดสายสะดือทารก 8) การประเมินสภาพทารกแรกเกิด

3. ประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนูตรดิตถ์

3.1 คะแนนความรู้เรื่องการทำคลอดของนักศึกษาผลการศึกษพบว่านักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการทำคลอดเพิ่มสูงขึ้นภายหลังการชมสื่อวีดิทัศน์ (Mean = 7.83, SD = .61) เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง (Mean = 3.94, SD = .98) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการทำคลอดก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์ พบว่าคะแนนความรู้เรื่องการทำคลอดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้การทำคลอดของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด (n = 67)

| ระยะ                       | Mean | SD  | df | t-test |
|----------------------------|------|-----|----|--------|
| ก่อนเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์ | 3.94 | .98 | 35 | 23.83* |
| หลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์ | 7.83 | .61 |    |        |

\*p < .001

3.2 คะแนนทักษะปฏิบัติการทำคลอดของนักศึกษา (คะแนนเต็ม 148) ภายหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด พบว่านักศึกษาสอบผ่านเกณฑ์การปฏิบัติ (ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็มขึ้นไป หรือ 89 คะแนนขึ้นไป) จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และค่าเฉลี่ยคะแนนการสอบทักษะการปฏิบัติการทำคลอดของนักศึกษาทุกคนเท่ากับ 109.77 (SD = 8.97) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาพยาบาลจากคะแนนผลการประเมินทักษะปฏิบัติการทำคลอดภายหลังการเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด

| ทักษะปฏิบัติการทำคลอด | จำนวน (คน) | ร้อยละ | Mean   | SD   |
|-----------------------|------------|--------|--------|------|
| สอบผ่าน               | 67         | 100    | 109.77 | 8.97 |
| สอบไม่ผ่าน            | 0          |        |        |      |

3.3 ความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทําคลอด พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการทําคลอดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.79, SD = .11) ค่าคะแนนความพึงพอใจอยู่ระหว่าง 45-50 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 48.08 คะแนน (SD = 1.38) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์รายข้อทั้งหมด พบว่าข้อที่นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สื่อวีดิทัศน์ช่วยเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติของตนเอง รองลงมาคือ ภาพเคลื่อนไหวมีความเหมาะสม ชัดเจนและเข้าใจง่ายและการนำเสนอมีความต่อเนื่อง เข้าใจง่ายตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจต่อการใช้อยู่สื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทําคลอด (n=67)

| ความพึงพอใจ                  |                                                                                   | Mean | SD  | ระดับ |
|------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|------|-----|-------|
| <b>ด้านเนื้อหา</b>           |                                                                                   |      |     |       |
| 1                            | เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับรายวิชา                                                 | 4.61 | .49 | มาก   |
| 2                            | เนื้อหาขั้นตอนที่ทำให้ฝึกปฏิบัติได้จริง                                           | 4.81 | .40 | มาก   |
| 3                            | วีดิทัศน์นี้ทำให้เกิดความเข้าใจง่ายกว่าการศึกษาจากตำราเรียน                       | 4.83 | .38 | มาก   |
| 4                            | เนื้อหาในวีดิทัศน์ตรงตามความคาดหวังของนักศึกษา                                    | 4.67 | .48 | มาก   |
| <b>ด้านการนำเสนอ</b>         |                                                                                   |      |     |       |
| 5                            | การนำเสนอมีความต่อเนื่อง เข้าใจง่าย                                               | 4.92 | .28 | มาก   |
| 6                            | ภาพประกอบมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา                                       | 4.78 | .42 | มาก   |
| 7                            | ภาพเคลื่อนไหวมีความเหมาะสม ชัดเจน และเข้าใจง่าย                                   | 4.94 | .23 | มาก   |
| <b>ด้านประโยชน์ที่ได้รับ</b> |                                                                                   |      |     |       |
| 8                            | สื่อวีดิทัศน์ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการฝึกปฏิบัติการทําคลอดด้วยตนเองได้มากขึ้น | 4.83 | .38 | มาก   |
| 9                            | สื่อวีดิทัศน์ควรนำไปใช้ประกอบการฝึกปฏิบัติในปีต่อไป                               | 4.53 | .51 | มาก   |
| 10                           | สื่อวีดิทัศน์ช่วยเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติของตนเอง                                  | 4.97 | .17 | มาก   |
| ภาพรวม                       |                                                                                   | 4.79 | .11 | มาก   |

3.4 ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทําคลอดจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) จากการสนทนากลุ่มกับนักศึกษาบางส่วนจากการสุ่มจับฉลากเลขที่จำนวน 15 คน วิเคราะห์เนื้อหาแยกตามลักษณะของสื่อตามประเด็นเดียวกับแบบประเมินความพึงพอใจ ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการนำเสนอ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ พบว่าด้านเนื้อหาที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย มีขั้นตอนที่ทำให้ฝึกปฏิบัติได้จริง เรียงลำดับเนื้อหาได้ตามขั้นตอน ด้านการนำเสนอ พบว่ามีภาพประกอบเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา มีข้อความ เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวประกอบการบรรยายเนื้อหาขั้นตอนการทําคลอดที่สั้น กระชับ ตรงประเด็น ซึ่งสามารถกระตุ้นความสนใจและทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น เห็นภาพอุปกรณ์ที่ต้องใช้ชัดเจน ระยะเวลาเหมาะสมไม่นานจนเกินไป ตัวอักษรสีและขนาดชัดเจน มีเสียงบรรยายประกอบบางช่วงเบาเกินไป และด้านประโยชน์ที่ได้รับ พบว่าสื่อวีดิทัศน์ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการฝึกปฏิบัติการทําคลอดด้วยตนเองได้มากขึ้น สามารถทบทวนความรู้และขั้นตอนการทําคลอดก่อนไปปฏิบัติจริงได้ตามความต้องการและสะดวกในการทบทวนความรู้ด้วยตนเองตามสถานที่ต่าง ๆ ได้



## อภิปรายผล

ผลของการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ อภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพการณ์ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ พบว่าการขอใช้ห้องฝึกปฏิบัติการมีระยะเวลาจำกัด หุ่นทำคลอดในห้องฝึกปฏิบัติการไม่เพียงพอ สื่อการสอนเรื่องการทำคลอดไม่ทันสมัย วัสดุอุปกรณ์ในวีดิทัศน์ไม่เหมือนในปัจจุบัน ขาดรายละเอียดสำหรับขั้นตอนการปฏิบัติบางอย่าง นักศึกษาต้องการสื่อวีดิทัศน์มากที่สุด จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 79.23 รองลงมาคือ สื่อจาก youtube และบทเรียนออนไลน์ (E-learning) สอดคล้องกับการศึกษาของ Yingrengreung, (2019) ผลของการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เรื่องการดูแลและปากในเด็กสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ พบว่ามีสื่อวีดิทัศน์ไม่ทันสมัยเนื่องจากเทคนิคบางอย่างเปลี่ยนไปจากเดิมและนักศึกษาต้องการสื่อการเรียนรู้นอกเวลาในรายวิชาการพยาบาลเด็ก ประเภทสื่อวีดิทัศน์มากที่สุด อธิบายได้ว่าในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมนุษย์ รวมทั้งลักษณะผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันพบว่าสื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อที่สำคัญและได้รับความนิยมทางการศึกษาในด้านการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งได้พัฒนาสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สื่อวีดิทัศน์สามารถนำไปใช้งานได้สะดวก สามารถเรียนจากสื่อวีดิทัศน์ช่วงเวลาใดก็ได้ ช่วยลดปัญหาด้านระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกทางหนึ่ง (Chitraporn, & Noppadon, 2019)

2. สื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory) และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง (Self-Directed Learning) ของ โนลส์ (Knowles, 1984) ซึ่งบุคคลจะมีความต้องการทางจิตวิทยาที่เป็นตัวของตัวเองสูงขึ้น พัฒนาความสามารถในการรับผิดชอบตนเองไปสู่การชี้นำตนเอง มีความเป็นอิสระส่วนบุคคล บุคคลที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่า มีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจสูงกว่า สามารถนำประโยชน์จากการเรียนรู้ไปใช้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าคนที่เรียนรู้จากการเป็นผู้รับหรือรอการถ่ายทอดจากผู้สอนเท่านั้น โดยการสอนผ่านสื่อวีดิทัศน์จะเป็นตัวกลางที่นำความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน มีภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวที่เป็นสถานการณ์จริงพร้อมทั้งมีเสียงบรรยายประกอบ ใช้เวลาในการนำเสนอประมาณ 30 นาที เป็นไฟล์ VDO ไม่เผยแพร่เป็นสาธารณะ นักศึกษาสามารถ Download หรือเปิดดูได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการทำคลอด 8 ขั้นตอน 1) การเตรียมอุปกรณ์การทำคลอด 2) การเตรียมผู้คลอด 3) การเตรียมผู้ทำคลอด 4) การ scrub อวัยวะสืบพันธุ์ 5) การเตรียมผู้ทำคลอดก่อนทำคลอด 6) การประเมินความก้าวหน้าของผู้คลอด การเชียร์แบ่ง การทำคลอดศีรษะทารก 7) การตรวจดูสายสะดือพันคอ การทำคลอดไหล่ การทำคลอดลำตัว การผูกและการตัดสายสะดือทารก 8) การประเมินสภาพทารกแรกเกิด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ยุพาพร หอมสมบัติ, สุนิสา คำชื่น, จิรนุช ไวท์, จิตาภา จิตตะสุสุทโธ, กัญญาณัฐ เกิดชื่น และ ศรีเสาวลักษณ์ อุ่นพรมมี (Homsombut, Khakhuen, White, Jittasusuttho, Kerdchuen & Aunprom-me,

2020) เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่องการเช็ดตาในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา พบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยสื่อวีดิทัศน์มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการเช็ดตาสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบอธิบายปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < .001$ )

3. ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการทำคลอดหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์สูงกว่าก่อนเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อธิบายได้ว่าสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดมีเนื้อหาที่ตรงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา มีภาพประกอบและภาพเคลื่อนไหวที่เรียงลำดับขั้นตอนการทำคลอดชัดเจน มีเสียงบรรยายประกอบการทำคลอดที่เข้าใจง่าย เมื่อนำสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดมาใช้นักศึกษาพยาบาล ทำให้นักศึกษาได้เห็นภาพเคลื่อนไหวและได้ยินเสียงที่สอดคล้องกับภาพนั้น ๆ ช่วยเพิ่มการรับรู้ประสิทธิภาพของแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนรู้ของนักศึกษา ดังนั้นสื่อวีดิทัศน์จึงสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจทักษะการทำคลอดมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนทั้งในและต่างประเทศ อาทิ การศึกษาของ คาร์วาลโฮ และคณะ (Carvalho et al., 2015) เกี่ยวกับผลของการเรียนการสอนโดยใช้วีดิทัศน์ต่อความรู้ในการดูแลช่องปากผู้ป่วยที่กำลังจะได้รับเคมีบำบัดของนักศึกษาพยาบาล พบว่าคะแนนความรู้หลังชมวีดิทัศน์สูงขึ้นกว่าก่อนชมวีดิทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือการศึกษาของพินาร์ อคาลินและอเบย์ (Pinar, Akalin & Abay, 2016) เกี่ยวกับผลของการใช้สื่อวีดิทัศน์ให้ความรู้เรื่องการประเมินทารกในนักศึกษาพยาบาลประเทศตุรกี พบว่าหลังการทดลองใช้สื่อวีดิทัศน์นักศึกษาพยาบาลประเทศตุรกีในกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ด้านการประเมินทารกมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่องการเช็ดตาในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา พบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยสื่อวีดิทัศน์มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องการเช็ดตาสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบอธิบายปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (Homsombut, Khakhuen, White, Jittasusuttho, Kerdchuen & Aunprom-me, 2020)

4. คะแนนทักษะปฏิบัติการทำคลอดของนักศึกษา (คะแนนเต็ม 148) ภายหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอด พบว่านักศึกษาสอบผ่านเกณฑ์การปฏิบัติ (ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็มหรือ 89 คะแนนขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และค่าเฉลี่ยคะแนนการสอบทักษะการปฏิบัติการทำคลอดของนักศึกษาทุกคนเท่ากับ 109.77 (SD = 8.97) อธิบายได้ว่าสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้มีการรับรู้โดยผ่านสัมผัสทั้งสองทางนักศึกษาได้เห็นภาพและได้ยินเสียงไปพร้อมกัน สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจขั้นตอนและเห็นความต่อเนื่องของเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนการปฏิบัติได้ชัดเจน เนื่องจากมีการนำเสนอภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวประกอบที่เสมือนจริง สถานการณ์แผนกห้องคลอด อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำคลอดจริง พร้อมทั้งมีเสียงบรรยายขั้นตอนการปฏิบัติประกอบ รวมทั้งนักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่จำกัดเวลาหรือสถานที่ สามารถทบทวนได้บ่อยครั้งตามความต้องการ สอดคล้องกับการศึกษาผลของการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เรื่องการดูดเสมหะทางจมูกและปากในเด็กสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา พบว่าผลการประเมินทักษะการปฏิบัติการดูดเสมหะทางจมูกและปากในเด็ก (OCSE) ของนักศึกษาเมื่อสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 พบว่านักศึกษาสอบผ่านเกณฑ์การปฏิบัติ 65 คะแนน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 95.83 และสอบไม่ผ่านจำนวน 2 คน คิดเป็น

ร้อยละ 4.17 ค่าเฉลี่ยคะแนนการสอบทักษะการปฏิบัติการดูแลและปากในเด็กของนักศึกษาที่สอบผ่านเท่ากับ 86.30 (SD = 9.45) (Yingrengreung, 2019)

5. ความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการทำคลอด พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการทำคลอดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.79, SD = .11) ค่าคะแนนความพึงพอใจอยู่ระหว่าง 45-50 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 48.08 คะแนน (SD = 1.38) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์รายข้อทั้งหมด พบว่าข้อที่นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สื่อวีดิทัศน์ช่วยเสริมทักษะการฝึกปฏิบัติของตนเอง รองลงมาคือภาพเคลื่อนไหวมีความเหมาะสม ชัดเจนและเข้าใจง่าย และการนำเสนอมีความต่อเนื่อง เข้าใจง่ายตามลำดับ อธิบายได้ว่าสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำคลอดมีความเหมาะสมในด้านเนื้อหาเข้าใจง่าย รูปแบบการนำเสนอเป็นขั้นตอนการปฏิบัติได้เห็นภาพและได้ยินเสียงไปพร้อมกัน พร้อมทั้งมีคำอธิบายประกอบที่เหมาะสม ระยะเวลาเหมาะสม ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ด้านการนำไปใช้ในการฝึกปฏิบัติ นักศึกษาสามารถนำไปใช้ทบทวนความรู้ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล โดยสามารถเลือกเวลาในการเรียนรู้จากสื่อวีดิทัศน์ได้ตามต้องการ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่องการทำคลอดในรายวิชาการปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา พบว่าความพึงพอใจโดยรวมของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการทำคลอด (ด้านเนื้อหา) มีความพึงพอใจเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.48, SD = .37) ความพึงพอใจโดยรวมของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการทำคลอด (ด้านคุณภาพ) พบว่ามีความพึงพอใจเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.43, SD = .35) ซึ่งนักศึกษามีความพึงพอใจสูงสุดด้านการนำไปใช้ประโยชน์ (Mean = 4.71, SD = .46) (Homsombut et al., 2020) และสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เรื่องการทำคลอดสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการทำคลอดสูงกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Nakanakupt & Iamchareon, 2017)

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ ควรมีการจัดทำและพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ที่เกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ โดยเฉพาะในการเรียนการสอนภาคทดลอง อาทิ วีดิทัศน์เรื่องการตรวจร่างกายและการตรวจครรภ์ วีดิทัศน์เรื่องการตรวจร่างกายมารดาหลังคลอด เพื่อช่วยส่งเสริมผลการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ดี นำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลและนำไปสู่การดูแลทางด้านสุขภาพของมารดาและทารกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ผู้เรียนที่จะเรียนรู้ด้วยสื่อวีดิทัศน์ควรผ่านการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีมาก่อนเพื่อให้เกิดความเข้าใจคำศัพท์หรือเนื้อหาที่มีความเฉพาะเจาะจงในรายวิชา

### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติการทำคลอดของนักศึกษาพยาบาลสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มควบคุมที่สอนด้วยวิธีปกติกับกลุ่มทดลองที่มีการเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์

2. ควรมีการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์หรือสื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีรูปแบบผสมผสานทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวเพื่อการเรียนรู้ในเนื้อหาหัวข้ออื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการเรียนรู้รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ต่อไป

### References

- Bloom, B. S. (1979). Taxonomy of educational objectives, the classification of educational goal-  
Handbook I: Cognitive domain. New York: Longman.
- Carvalho, E. C., Stina, A. P. N, Marmol, M. T., Garbin, L. M., Braga, F. T. M. M., Moreli L. &  
Zamarioli, C. M. (2014). Effects of an educational video on the oral hygiene of patients  
with hematologic disorders. *Revista Eletrônica de Enfermagem*, 16(2), 304-311.  
doi: 10.5216/ree.v16i2.23300
- Chunggis, J. (2016). The development of instructional video on physical examination in health  
assessment course based on flipped classroom concept. (master's thesis), Rajamangala  
University of Technology Thanyaburi. (in Thai).
- Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences. (2<sup>nd</sup>). NJ: Lawrence  
Erlbaum Associates, Publishers.
- Cunningham, F. G., Leveno, K. J., Bloom, S. L., Dashe, J. S., Hoffman, B. L., Casey, B. M., & Spong,  
C. Y. (2018). *Williams Obstetrics*. (25 th ed). New York: McGraw-Hill.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A. (2007). G\*Power 3: A flexible statistical power  
analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research  
Methods*, 39(2), 175-191.
- Homsombut, Y., Khakhuen, S., White, J., Jittasusuttho, J., Kerdchuen, K., & Aunprom-me, S.  
(2020). Efficiency of an instructional video on eye care used in the course of persons  
with health problem practicum II in Boromarajonani College of Nursing, Nakhon  
Ratchasima. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 7(2),  
51-64. (in Thai)
- Chitraporn, C., & Noppadon, P. (2019). The development of instructional video on physical  
examination in health assessment course based on flipped classroom concept. *EAU  
Heritage Journal Science and Technology*, 11(1), 249-258. (in Thai).
- Jungpanich, A. & Srisailaun, O. (2015). Effects of using daily care plan video teaching on  
clinical self-confidence and satisfaction of nursing students, Kuakarun Faculty of  
Nursing, Navamindradhiraj University. *Kuakarun Journal of Nursing*, 22(1), 17-34.  
(in Thai).

- Knowles, M. (1984). *The Adult Learner: A Neglected Species*. (3<sup>rd</sup> ed.). Houston: Gulf.
- Lertsakornsiri M. (2015). The stress, stress management of nursing students during practice in the labor room. *Kuakarun Journal of Nursing*, 22(1), 7-16. (in Thai).
- Mamom, J. (2012). Outcomes of computer-mediated review lesson on pressure-sore dressing as observed in second-year nursing students' knowledge, practical skills and opinions. *Journal of Thailand Nursing and Midwifery Council*, 27(3), 63-76. (in Thai).
- Nakanakupt, M. & lamchareon, T. (2017). Development of video media on childbirth for third-year nursing students, Rangsit University. Retrieved (2022, July 12) from <https://rsucon.rsu.ac.th/files/proceedings/nation2017/G5-14.pdf>. (in Thai).
- Pinar, G., Akalin, A. & Abay, H. (2016). The effect of video based simulation training on neonatal examination competency among Turkish nursing students. *European Scientific Journal*, 12(15), 394-340. doi: 10.19044/esj.2016.v12n15p394.
- Potisart, J. (2012). Teacher's role according to the current education system. *Journal of Rangsit University: Teaching & Learning*, 6(2), 97-108. (in Thai).
- Suksaen, N. (2018). Strategic development for first time assisted childbirth in air force student nurses. *Royal Thai Air Force Medical Gazette*, 64(3), 89-95. (in Thai).
- Suwanarod, P. (2020). Maternal and newborn nursing and midwifery practicum I course evaluation [field experience specification]. Uttaradit: Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute. (in Thai).
- Thaweesook, P., Suvithayasiri, K. & Wangchom, S. (2019). The development of video lesson on leopole's maneuvers for nursing students at Boromrajonani College of Nursing, Bangkok. *Journal of Boromarajonani College of Nursing Bangkok*, 35(1), 264-76. (in Thai).
- Wang, E. (2017). Requests for cesarean deliveries: The politics of labor pain and pain relief in Shanghai, China. *Social Science & Medicine*, 173, 1-8. doi: 10.1016/j.socscimed.2016.11.032.
- Yingrengreung, S. (2019). The development of video lesson on nasopharyngeal and oral suction in children for nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Bangkok. *Journal of Health and Nursing Research*, 35(2), 210-223. (in Thai).